

ВКП 1-00(01).01

**СЛОВНИК
ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ ТА
СКОРОЧЕНЬ (АБРЕВІАТУР)**

ЖОВТЕНЬ 2020

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ВОЄННО-НАУКОВЕ УПРАВЛІННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО
ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ВКП 1-00(01).01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Генерального штабу
Збройних Сил України
генерал-лейтенант

Сергій КОРНІЙЧУК

“ 13 ” жовтня 2020 року

СЛОВНИК ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ ТА СКОРОЧЕНЬ (АБРЕВІАТУР)

Військова керівна
публікація
загального застосування
J-структурами
Генерального штабу
Збройних Сил України

ЖОВТЕНЬ 2020
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
ВОЄННО-НАУКОВЕ УПРАВЛІННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО
ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ПЕРЕДМОВА

Словник військових термінів та скорочень (абревіатур) підготовлено з метою поступового впровадження в діяльність Збройних Сил України воєнної термінології держав – членів НАТО.

Словник розроблено для застосування на стратегічному рівні (Міністерство оборони України, Збройних Сил України та Державна спеціальна служба транспорту України).

У підготовці Словника взяли участь наукові та науково-педагогічні працівники Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України та Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського.

Словник складається з двох частин.

Перша частина містить основні терміни та визначення у галузі національного воєнного мистецтва, що є аналогічними термінам з Доктрини збройних сил Сполучених Штатів Америки (JP 1), та терміни, які не застосовуються у JP 1.

Друга частина Словника складається з термінів та глосарію JP 1, перекладеними українською мовою.

Така структура Словника дозволяє правильно розуміти та співставляти воєнну термінологію Збройних Сил України та держав – членів НАТО.

Усі питання, що стосуються цього Словника, надсилати до Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України за такою адресою: 03168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, СЕДО М – індекс 323 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 25-354, 271-12-54, m.e.dombrovsky@mil.gov.ua).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	8
1	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	9
2	ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ ТА ВИЗНАЧЕНЬ ДОКТРИНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (JP 1)	33
2.1	Основні визначення	33
2.2	Глосарій	40
Додаток:		
	ДЛЯ ЗАМІТОК	49

ВСТУП

*Визначивши точно значення слів, ви позбавите людство від половини помилок
ДЕКАРТ*

Природну мову люди вживають для спілкування та збереження й передавання знань. Термінологія займає особливе місце в збереженні та передаванні знань, оскільки саме на неї припадає основне інформаційне навантаження.

Сукупність термінів (слів або сполучень) давно використовують для передавання та поширення знань, оскільки вона містить найточнішу та концентровану інформацію з певної галузі.

З початком російської збройної агресії проти України Збройні Сили України встали на захист її суверенітету та територіальної цілісності. У ході антитерористичної операції, і в подальшому в операції Об'єднаних сил, продовжують гідно відстоювати незалежність нашої держави.

Міжнародна спільнота та безпосередньо держави – члени НАТО всебічно підтримують Україну у її прагненні дати належну відсіч агресору та активно надають консультативну допомогу щодо трансформації системи керівництва силами оборони та військового управління у Збройних Силах України.

Разом з тим, у процесі взаємодії зі збройними силами Альянсу виникла необхідність поступового впровадження в діяльність Збройних Сил України воєнної термінології держав – членів НАТО.

Цей Словник наблизить до правильного розуміння плануючих та бойових (розпорядчих) документів об'єднаних збройних сил НАТО, а також забезпечить сумісність військових формувань Збройних Сил України під час проведення операцій під егідою НАТО.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
	Закон України “Про оборону України”
	Закон України “Про Збройні Сили України”
	Закон України “Про національну безпеку України”
	Закон України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”
	Закон України “Про Єдиний державний реєстр військовозобов’язаних”
	Закон України “Про державну таємницю”
	Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”
	Закон України “Про технічний та криптографічний захист інформації”
	Закон України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”
	Закон України “Про інформацію”
	Закон України “Про Державну службу спеціального зв’язку та захисту інформації України”
	Порядок логістичного забезпечення сил оборони під час виконання завдань з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1208
	Наказ Міністерства оборони України від 26.06.2017 № 342 “Про затвердження Концепції військової кадрової політики у Збройних Силах України на період до 2020 року”
	Наказ Міністерства оборони України від 24.02.2020 № 56 “Про питання військової стандартизації”
	Наказ Міністерства оборони України від 27.07.2016 № 385 “Про затвердження Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у Збройних Силах України” (зі змінами)
	Доктрина застосування сил оборони держави, затверджена наказом Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.08.2018 № 20 дск-оп
	Тимчасова доктрина застосування сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 31.03.2020 № 124/ДСК
	Тимчасова доктрина застосування Військово-Морських Сил Збройних Сил України, затверджена наказом командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил

1	2
	України від 08.04.2019 № 80/дск
	Тимчасова настанова з логістичного забезпечення Збройних Сил України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 01.07.2019 № 236**
	Звод відомостей, що становлять державну таємницю, затверджених наказом СБУ від 12.08.2005 № 440
	Інструкція з підготовки та проведення мобілізаційного розгортання Збройних Сил України, затверджена спільним наказом Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України від 15.12.2017 № 19
	Військовий стандарт ВСТ 01.112.004 – 2017 (01) “Військовий зв’язок та інформаційні системи. Словник НАТО з систем зв’язку та інформаційних систем (AAP-31 (Edition 3), IDT)”
	Військовий стандарт ВСТ 01.004.007-2017 (1) “Воєнна політика, безпека та стратегічне планування. Система стратегічних комунікацій держави у воєнній сфері. Терміни та визначення”
	Рекомендації з порядку організації проведення оцінювання спроможностей у ЗС України
ВКДП 1-00(03).01	Тимчасовий порядок оформлення військових публікацій у Збройних Силах України, затверджений наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.12.2018 № 460
ВКП 7-00(01).01	Доктрина підготовки сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 21.01.2020 № 18
ВКП 7-00(03).01	Доктрина з організації підготовки у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 03.07.2020 № 1929/НВГШ
ВД 7-05(03).01	Доктрина розвитку військових публікацій Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 03.06.2020 №13238/С
ВКДП 7-00.01	Тимчасова настанова з оперативної підготовки у Збройних Силах України, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26.06.2018 № 236
ВКП 6-00(01).01	Доктрина “Зв’язок та інформаційні системи”, затверджена Головнокомандувачем Збройних Сил України від 02.07.2020 № 15841/С
ВКДП 7-00.01	Методичні рекомендації з планування підготовки у Збройних Силах України, затверджені начальником Головного управління підготовки Збройних Сил України від 21.11.2018

1	2
ВД 2.01.1.021	Доктрина “Об’єднана підтримка персоналу”, затверджена Головнокомандувачем Збройних Сил України від 02.07.2020 № 15846/С
ВКП 3-39(01).01	Доктрина зі скритого управління військами (силами)
СП 2-00(01).01	Доктрина “Об’єднана розвідка”, затверджена наказом Головнокомандувачем Збройних Сил України від 03.07.2020 № 75дск
ВКП 9-00(01).01	Доктрина “Цивільно-військове співробітництво”, затверджена Головнокомандувачем Збройних Сил України від 02.07.2020 № 15860/С
AR 870-5	Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures (Військова історія: обов’язки, політика та процедури)
AAP-06	NATO glossary of terms and definitions (Глосарій термінів та визначень НАТО)
AAP-15	NATO glossary of abbreviations used in NATO documents and publications (Глосарій аббревіатур, що використовуються в документах та публікаціях НАТО)
ADP 1-02	Terms and military symbols (Терміни та військові позначення)
AJP-2.0	Allied joint doctrine for intelligence, counterintelligence and security (Об’єднана доктрина розвідки, контррозвідки та безпеки)
AJP-06	Allied Joint Doctrine for Communication and Information Systems (Об’єднана доктрина зв’язку та інформаційних систем)
AJP 3.1	Allied Joint maritime operation (Об’єднана морська операція)
AJP 3.19	Allied joint doctrine for civil-military cooperation (Об’єднана доктрина цивільно-військового співробітництва)
CJCSI 3500.01H	Joint training policy for the Armed Forces of the United States (Об’єднана підготовка ЗС США)
FM 3-27	Army global ballistic missile defense operations (Компонент Сухопутних військ в глобальній протиракетній обороні США)
FM 3-57	Civil affairs operations (Цивільно-військові операції)
JP 1	Doctrine for the Armed Forces of the United States (Доктрина ЗС США)
JP 1-02	Dictionary of Military and Associated Terms (Словник військових термінів)
JP 2-0	Joint intelligence (Об’єднана розвідка)
JP 3-0	Joint Operations (Об’єднані операції)
JP 3-12	Cyberspace operations (Кібернетичні операції)

1. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Адміністративне керівництво ЗС України – діяльність, спрямована на всебічне забезпечення життєдіяльності ЗС України, їх функціонування та розвитку в межах виконання основних завдань державної політики у сфері оборони.

Аналіз проведених дій (англ. – after action review, FM 25-101) – вид внутрішньо-комунікаційної роботи посадових осіб органів військового управління, командирів (начальників), призначений для організації професійного спілкування і обговорення події (завдання, ситуації), що впливає на досягнення результатів і дотримання вимог та дозволяє особовому складу самостійно визначити особистий рівень підготовки та шляхи її удосконалення.

Анексія:

примусове приєднання (захоплення, відторгнення) державою території, що належить іншій державі;

насильне утримання частини населення в межах іншої держави;

протиправне поширення суверенітету однієї держави на територію, яка знаходиться у загальному користуванні міжнародного співтовариства (космос, відкрите море, Антарктика).

База мобілізаційного розгортання – рухоме та нерухоме майно, матеріально-технічні засоби, які використовуються для проведення заходів щодо оповіщення, збору, відправки і прийому мобілізаційних ресурсів.

Безпека економічна – стан економіки, що забезпечує достатній рівень соціального, політичного й оборонного існування і прогресивного розвитку країни, невразливість і незалежність її економічних інтересів щодо можливих зовнішніх і внутрішніх загроз і впливів.

Безпека застосування військ (сил) – комплекс взаємопов'язаних організаційних, технічних заходів та практичних дій штабів, військ (сил, органів) з метою забезпечення раптовості їх дій та підвищення рівня живучості.

Бойова підготовка (англ. – operational training, ААР-06) – цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців військових частин і підрозділів, а також злагодження органів управління (штабів) тактичного рівня, військових частин (підрозділів) з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Бойовий склад – сукупність органів управління з'єднань, військових частин та підрозділів ЗС України, які існують в мирний час, формуються заново (переформовуються) в особливий період та можуть бути включені до угруповань військ (сил), призначених для проведення операцій (бойових дій).

Взаємодія з громадськістю – один з напрямків зв'язків з громадськістю щодо налагодження конструктивних відносин з громадським сектором, бізнесом, науковим та експертним середовищами з метою формування позитивної громадської думки і забезпечення сприятливих умов для виконання ЗС України покладених на них завдань та функцій.

Взаємосумісність (англ. – interoperability, ААР-06/АJP-06) – здатність діяти спільно, ефективно і продуктивно для досягнення тактичних, оперативних і стратегічних спільних цілей.

Вимоги до спроможностей – перелік основних властивостей, які розкривають (деталізують) сутність спроможностей.

Військова частина – організаційно самостійна бойова (управлінська, забезпечуюча) і адміністративно-господарська одиниця у ЗС України, що створюється відповідними спільними наказами або директивами Міністра оборони України та Головнокомандувача ЗС України в установленому порядку та утримується на окремому штаті (штатному розписі).

Військовий стандарт – стандарт, прийнятий органом військової стандартизації, що встановлює для загального і неодноразового використання правила та настанови щодо діяльності у сфері оборони і спрямований на досягнення оптимального ступеня упорядкування у зазначеній сфері.

Військово-політичне керівництво ЗС України – діяльність, спрямована на забезпечення реалізації політики держави у ЗС України, політичних та стратегічних цілей у сфері оборони, принципів і напрямів розвитку ЗС України.

Внутрішньо-комунікаційна робота (англ. – internal communications, МС 0457/2) – це комунікаційний процес проведення ідеологічної, інформаційно-роз'яснювальної, національно-історичної, військово-соціальної роботи з особовим складом військ (сил); координації душпастирської опіки військовослужбовців; поширення здорового способу життя; організація заходів щодо захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника; систематичного аналізу проведених дій; забезпечення командирів військових частин (підрозділів) та їх заступників з морально-психологічного забезпечення прикладними методичними матеріалами, необхідними для інформаційної роботи з особовим складом в умовах підготовки і ведення операцій (бойових дій); забезпечення військ (сил) матеріалами періодичного друку.

Воєнна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз.

Воєнна доктрина України – система поглядів на причини виникнення, сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, принципи і шляхи запобігання їх виникненню, підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів.

Воєнна загроза – наміри або дії однієї із сторін воєнно-політичних відносин, які свідчать про готовність до застосування воєнної сили проти іншої сторони з метою досягнення власних цілей.

Воєнна політика України – діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки держави, пов'язана із запобіганням воєнним конфліктам, організацією та здійсненням військового будівництва і підготовкою ЗС України та інших складових сил оборони до збройного захисту національних інтересів.

Воєнна розвідка (англ. – reconnaissance, АJP-2.0) – комплекс заходів і дій з добування, обробки та доведення розвідувальної інформації, які здійснюються розвідувальним органом МО України, органами військового управління всіх рівнів, військовими частинами і підрозділами ЗС України у мирний час та особливий період в інтересах національної безпеки і оборони держави та виконання завдань в операціях.

Воєнна стратегія – складова частина військового мистецтва, його вища область, що охоплює теорію і практику підготовки країни і збройних сил до війни, планування і ведення стратегічних операцій і війни загалом.

Воєнно-історична робота у ЗС України (military history, AR 870-5) – цілеспрямована та скоординована організаційна, наукова, освітня і творча діяльність, спрямована на проведення наукових досліджень із актуальних проблем воєнної історії та впровадження їх результатів у практику будівництва, підготовки та застосування ЗС України, навчання та виховання особового складу, а також вивчення воєнної історії, знаменних подій та видатних постатей, впровадження бойових традицій та ритуалів (церемоніалів), поширення військово-історичних знань з метою підтримки позитивного іміджу ЗС України, престижу військової служби в українському суспільстві та серед міжнародної спільноти.

Воєнно-історичні дослідження (historical research collection, AR 870-5) – наукова діяльність, спрямована на здобуття нових воєнно-історичних знань, виявлення, документування, аналіз та узагальнення нових фактів, подій та явищ, встановлення тенденцій і закономірностей військового будівництва, еволюції засобів, форм і способів збройної боротьби з метою розвитку теорії і практики підготовки, застосування та забезпечення військ (сил), популяризації воєнно-історичних знань та традицій ЗС України.

Воєнно-політична обстановка – стан воєнно-політичних відносин між сторонами з наявних питань на певний момент (період) часу.

Воєнно-стратегічна обстановка – стан відносин військової сили у стратегічному масштабі (в рамках стратегічного регіону, театру воєнних дій, континенту та світу). Воєнно-стратегічна обстановка складається в результаті взаємодії воєнно-стратегічних сил – воєнних блоків (союзів, альянсів), а також держав, які мають збройні сили (військові формування).

Державна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру.

Державна політика національної безпеки – діяльність уповноважених органів державної влади і управління, що спрямована на гарантування захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави та забезпечення сталого розвитку суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Державна таємниця (англ. – classified information, JP 2-01.2) – вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку,

розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України і які підлягають охороні державою.

Директива про проведення організаційних (організаційно-штатних) заходів – обов’язковий до керівництва і здійснення акт військового командування, який визначає порядок реалізації рішень Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністра оборони України, Головнокомандувача ЗС України та начальника Генерального штабу ЗС України шляхом проведення організаційних (організаційно-штатних) заходів.

Діапазон військових операцій – фундаментальна структура, яка допомагає співвідносити військові дії та операції за обсягом і призначенням.

Єдиний державний реєстр військовозобов’язаних – автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, зберігання, обробки та використання даних про військовозобов’язаних (призовників), створена для забезпечення військового обліку громадян України.

Єдиний інформаційний простір – технічна спроможність ЗС України та інших складових сил оборони для об’єднання різних компонентів операційного середовища від стратегічного до тактичного рівнів з використанням мережевих спроможностей та інформаційної інфраструктури.

Єдиний перелік (Каталог) спроможностей МО України, ЗС України та інших складових сил оборони (англ. – joint capability area, JP 1) – перелік наявних і перспективних спроможностей МО України, ЗС України та інших складових сил оборони та деталізованих вимог до них, який забезпечує єдиний понятійний апарат під час виконання заходів планування на основі спроможностей та використовується під час оцінювання спроможностей та планування їх розвитку, формування (уточнення) вимог до спроможностей, розробки програм (проєктів) розвитку спроможностей, планів державних закупівель і постачання матеріальних засобів, озброєння та військової техніки, капітального будівництва, планування та проведення заходів оперативної підготовки, планування та здійснення заходів з розвитку військової науки та оборонних технологій, формування бюджетного запиту МО України тощо.

Загрози національній безпеці України – явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України.

Залучення на військову службу – процес вирішення завдань щодо комплектування ЗС України військовослужбовцями з відповідними особистісними якостями у відповідній кількості, що включає комплекс заходів щодо професійної орієнтації, відбору та прийняття (призову) громадян на військову службу.

Запаси ОВТ та МтЗ – визначені обсяги ОВТ та МтЗ, призначені для задоволення потреби в них ЗС України як у мирний час, так і в особливий період.

Запровадження стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави – члена НАТО) – комплекс заходів, що включає вивчення та прийняття рішення про застосування у секторі безпеки і оборони положень (норм, вимог) стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави – члена НАТО), прийняття до прямого застосування або розроблення на основі стандарту НАТО (стандарту у сфері оборони держави – члена НАТО) відповідного акта законодавства чи документа з військової стандартизації (внесення відповідних змін та/чи доповнень до чинних документів), надання йому чинності в установленому порядку, застосування розробленого документа в діяльності складових сектору безпеки і оборони України.

Застосування сил оборони – установлений порядок дій сил оборони щодо виконання визначених Конституцією та законами України завдань у мирний час та в особливий період для досягнення визначеної воєнно-політичної (воєнно-стратегічної) мети їх застосування.

Захист інформації (англ. – information security, AComP-01/AAP-31) – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.

Захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах (англ. – information assurance, AJP-6) – охорона і захист інформації та інформаційних систем шляхом забезпечення їх доступності, цілісності і конфіденційності.

Захист цивільного населення (англ. – protection of civilians, AJP 3.19) – спільна діяльність командувачів, командирів (начальників), їх заступників, органів військового управління, штабів всіх рівнів, спрямована на запобігання та полегшення страждань, спричинених війною (збройним конфліктом), що стосуються всього населення країн, територій або окремих районів, які перебувають у конфлікті без будь-якої дискримінації за расою, національністю, релігійними або політичними переконаннями тощо.

Збройна агресія – застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України.

Збройні Сили України – військово формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Імовірний сценарій виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру – прогнозована в рамках можливого варіанта розвитку воєнно-політичної обстановки і конкретизована за місцем, часом та застосованими ресурсами сукупність дій, умов і обставин у сфері безпеки і оборони, які з певним ступенем імовірності передбачають виникнення загрози застосування воєнної сили проти України, можливість існування яких потребує адекватного та своєчасного реагування із застосуванням (залученням) сил оборони.

Інформаційна операція (англ. – information operation, ADP 1-02) – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, об'єктами, місцем та часом одночасних і послідовних заходів інформаційного впливу, що проводяться за єдиним замислом і планом силами та засобами ЗС

України, із залученням можливостей інформаційної інфраструктури держави, у взаємодії з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами з метою створення сприятливих умов застосування військ (сил), порушення функціонування інформаційної інфраструктури противника, процесів прийняття ним рішень та здійснення управління військами (силами) при одночасному захисті власного інформаційного простору.

Інформаційний менеджмент (англ. – information management, АІР-06/ААР-31) – діяльність, спрямована на забезпечення обробки інформації протягом всього її життєвого циклу – гарантуючи, що відомості відповідають достовірній інформації у відповідному вигляді (форматі) і якості та здатні задовольнити визначені потреби.

Інформаційно-комунікаційна діяльність – комплекс заходів з метою створення та розвитку інформаційних ресурсів, надання інформаційних послуг, задоволення інформаційних потреб та інформаційного супроводу діяльності ЗС України.

Інформація (англ. – information, АІР-06) – відомості про об'єкти (наприклад, про факти, події, обставини, процеси або думки, поняття), які в певному контексті мають виняткове значення та можуть бути представлені в формах, придатних для передачі, зберігання або обробки. Інформація може використовуватися для вироблення розвідувальних даних, ситуаційної обізнаності або будь-якого іншого типу даних (наприклад, оперативних і логістичних), якими необхідно обмінюватися в ході проведення операції.

Інфраструктура логістичного забезпечення – сукупність об'єктів, окремих споруд та транспортних комунікацій, що використовуються для логістичного забезпечення ЗС України та інших складових сил оборони під час виконання ними визначених завдань.

Кадровий менеджмент (управління персоналом) – сукупність принципів, методів, засобів та форм управління персоналом, які розробляють та застосовують для підвищення ефективності кадрової роботи.

Кібербезпека (англ. – cyberspace security, ІР 3-12) – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі.

Кіберзахист – сукупність організаційних, правових, інженерно-технічних заходів, а також заходів криптографічного та технічного захисту інформації, спрямованих на запобігання кіберінцидентам, виявлення та захист від кібератак, ліквідацію їх наслідків, відновлення сталості і надійності функціонування комунікаційних, технологічних систем.

Кібернетична операція (англ. – cyberspace operations, ІР 3-0) – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом кібернетичних дій, атак, ударів, а також заходів кібернетичної розвідки та кібернетичного захисту, які проводяться (виконуються) за єдиним замислом і планом центрами (підрозділами) захисту інформації та кібернетичної безпеки самостійно або у взаємодії з визначеними військовими

частинами (іншими силами і засобами) об'єднаних сил з метою деструктивного (руйнівного) впливу на автоматизовані системи управління, системи зв'язку і управління зброєю, інформаційно-телекомунікаційні мережі і системи противника з одночасним захистом власного кіберпростору.

Комплексне вогневе ураження противника (англ. – fire for effect, AAR-15) – процес узгодженого впливу засобів вогневого ураження об'єднаних сил на об'єкти, групи об'єктів та угруповання противника в інтересах досягнення спільної мети.

Комплексне міжвідомче питання (супутнє завдання) під час застосування ЗС України та інших складових сил оборони – питання у цивільному середовищі, вирішення якого не належить до основних функцій ЗС України, але може мати значний негативний вплив на оперативне середовище.

Комунікативна діяльність – динамічна система забезпечення процесу комунікації, яка включає планування, реалізацію, координацію та контроль комунікаційних заходів, аналіз ефективності їх проведення.

Космічна розвідка – вид розвідки, яка полягає у добуванні розвідувальної інформації засобами розвідки космічного базування.

Криптографічний захист інформації – вид захисту інформації, що реалізується шляхом перетворення інформації з використанням спеціальних (ключових) даних з метою приховування/відновлення змісту інформації, підтвердження її справжності, цілісності, авторства тощо.

Логістика (англ. – logistics, AAR-06) – наука і практика з планування та реалізації процесів з розгортання на місцевості, переміщення військ (сил) та забезпечення їх необхідним ОВТ і матеріально-технічними засобами. У більш широкому сенсі – це аспекти військових операцій, які стосуються:

проектування та розроблення, закупівлі (постачання), зберігання, перевезення, розподілу, утримання, евакуації та утилізації ОВТ і матеріально-технічних засобів;

перевезення особового складу;

закупівля, будівництво, обслуговування, експлуатація та розміщення (розгортання) об'єктів інфраструктури;

закупівлі чи надання послуг.

Логістичне забезпечення (англ. – logistic support, JP 1-02) – комплекс заходів щодо планування логістичного забезпечення; визначення потреб в озброєнні, бойовій (військовій та спеціальній) техніці, спеціальних і транспортних засобах (далі – озброєння, військова та спеціальна техніка), матеріально-технічних засобах та послугах; проектування, розроблення (модернізація та модифікація) озброєння, військової та спеціальної техніки та матеріально-технічних засобів, їх закупівлі, постачання, зберігання, ремонту, технічного обслуговування, контролю експлуатації (використання); реалізації, списання та утилізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки і матеріально-технічних засобів; планування та здійснення військових перевезень усіма видами транспорту; закупівлі робіт і послуг лазне-прального та торговельно-побутового обслуговування; організації харчування; розквартирування військ (сил, органів); закупівлі або

будівництва, технічного обслуговування, експлуатації об'єктів військової інфраструктури.

Логістичне забезпечення операції сил оборони – комплекс взаємопов'язаних організаційних і практичних заходів, які здійснюються визначеними органами управління та силами і засобами логістичного забезпечення ЗС України, інших складових сил оборони, спрямованих на підтримання визначеного рівня спроможностей створених об'єднаних сил за показниками забезпечення в озброєнні та спеціальній техніці, матеріально-технічних засобах, нерухомому майні, усіх видах перевезень, виконанні робіт, наданні послуг, необхідних для одночасного або послідовного ведення операції об'єднаних сил (на основному напрямку) та операцій об'єднаних сил (угруповань військ (сил, органів) (на інших напрямках), а також повітряної, морської, спеціальної, інформаційної, психологічної, кібернетичної операцій.

Матеріально-технічні засоби (англ. – supplies, JP 1-02) – засоби ураження, військово-технічне майно, паливо, пальне, спеціальні рідини, продовольство, речове, медичне та інше майно, крім нерухомого, які необхідні для забезпечення складових сил оборони під час виконання ними завдань з оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

Мобілізаційні ресурси – військовозобов'язані, резервісти, призовники, транспортні засоби і техніка національної економіки, які перебувають на обліку у військових комісаріатах та можуть бути використані (залучені) для комплектування органів військового управління, військових частин (установ) під час мобілізації.

Мобілізація – комплекс заходів, що здійснюються з метою планомірного переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а ЗС України, інших складових сил оборони, оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу.

Модель об'єднаної операції – формально-логічний опис об'єднаної операції з відображенням її етапів та послідовності їх виконання.

Морально-психологічне забезпечення (англ. – morale and welfare activities, AAP-15) – вид всебічного забезпечення, який має за мету формування, підтримання та відновлення морально-психологічного стану особового складу військ (сил), необхідного для успішного виконання завдань за призначенням.

Морально-психологічний стан (англ. – morale, STANAG-2565ed1) – ситуаційний стан духовної, моральної, ідеологічної налаштованості, військово-професійної готовності та психологічної здатності військовослужбовців виконувати завдання за призначенням.

Морська операція (англ. – maritime operation, AJP 3.1) – операція, що ведеться силами на поверхні моря, в підводному просторі та над морем для здійснення чи використання контролю над морем чи заборони його використання противником, сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом бойових, стабілізаційних,

демонстраційних і спеціальних дій, боїв, ударів, маневру тактичних груп (угруповань), військових частин, поодиноких кораблів (суден) і підрозділів ВМС ЗС України та інших складових об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом для виконання оперативних (оперативно-тактичних) завдань у визначених районах моря в установлений період під керівництвом командира угруповання різнорідних сил ВМС (командувача міжвидового угруповання військ (сил)).

Морська розвідка – вид розвідки, яка полягає у добуванні розвідувальної інформації силами та засобами морського базування.

Навчальні об'єднані спроможності (англ. – offensive (counter-offensive), ААР-06) – сукупність знань, умінь та навичок персоналу, злагодженість військового колективу, у складі якого він виконує оперативні (бойові) завдання.

Наступальна (контрнаступальна) операція – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних наступальних (контрнаступальних), оборонних бойових дій, боїв, ударів і маневру, а також спеціальних та стабілізаційних дій військ (сил, органів) об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом під керівництвом командувача з метою розгрому угруповання військ (сил) противника, що обороняється, оволодіння важливими районами місцевості (рубежами, об'єктами) та створення сприятливих умов для подальших дій.

Наукова (науково-технічна) робота – наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання нових наукових і науково-технічних (прикладних) результатів, спрямованих на забезпечення воєнної безпеки України, підвищення ефективності військового будівництва, розвиток форм і способів підготовки, застосування і всебічного забезпечення ЗС України, розвиток озброєння і військової техніки.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Наукове супроводження – прикладні наукові дослідження, спрямовані на впровадження результатів наукової роботи. Основним змістом наукового супроводження є обґрунтування та проведення заходів цілеспрямованого своєчасного коригування дій споживачів наукової (науково-технічної) продукції у напрямі підвищення ефективності її використання та освоєння нововведень у воєнній сфері.

Науково-технічна діяльність – наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки.

Науково-технічне супроводження – прикладні наукові дослідження, спрямовані на впровадження результатів наукової роботи на стадіях життєвого циклу озброєння, військової та спеціальної техніки. Основним змістом науково-технічного супроводження є обґрунтування та проведення заходів цілеспрямованого своєчасного коригування дій споживачів і

виконавців науково-технічної продукції до стадії практичного її використання.

Науково-технічні (експериментальні) розробки – науково-технічна діяльність, що базується на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, та провадиться з метою доведення таких знань до стадії практичного використання. Результатом науково-технічних (експериментальних) розробок є нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, об'єкти права інтелектуальної власності, нові або істотно вдосконалені послуги.

Національна безпека (англ. – national security, JP 1) – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

Національні інтереси (англ. – national security interests, JP 1) – життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян.

Об'єднана логістика (англ. – joint logistics, JP 1-02) – сукупність органів управління, сил і засобів логістичного забезпечення ЗС України, інших складових сил оборони, які в установленому порядку та на умовах, визначених законодавством, залучаються до виконання завдань з оборони держави, призначених для спільних, взаємоузгоджених та скоординованих командувачем і штабом об'єднаних сил дій з логістичного забезпечення сил оборони під час їх застосування в стратегічних діях та операціях сил оборони.

Об'єднана мережа сил оборони – єдина мережа, яка поєднує у собі окремі мережі та/або комунікаційні та інформаційні системи складових сил оборони, обмін інформацією між якими здійснюється відповідно до технічних, процедурних принципів, принципів захисту інформації та рівнів взаємосумісності, визначених відповідними доктринальними документами.

Об'єднана підготовка (англ. – joint training, CJCSI 3500.01H) – організований за єдиним замислом і планом процес навчання військовослужбовців, злагодження органів військового управління, військових частин (кораблів), підрозділів, які є складовими частинами двох і більше видів, родів військ (сил), інших складових сил оборони (якщо такі визначені) з метою досягнення їх готовності до об'єднаних дій у складі відповідного угруповання.

Об'єднана розвідка (англ. – joint intelligence, JP 1-02) – система, в якій інтегрована та узгоджена діяльність органів військового управління розвідки, сил і засобів розвідки двох і більше видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, інших складових сил оборони з планування і ведення розвідки, обробки та доведення розвідувальної інформації до визначених споживачів.

Об'єднані спроможності – сукупність оперативних (бойових) спроможностей командувань видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, з'єднань та військових частин, що не належать до видів ЗС України, інших складових сил оборони, що перебувають у безпосередньому підпорядкуванні інших ОВУ.

Об'єкт розвідки – особа, зразок (система, комплекс) військової техніки або озброєння, місцевість або інженерна споруда, установа (підприємство, організація), збройне формування, держава або коаліція держав, інформація про які може вплинути на прийняття рішень щодо забезпечення національної безпеки і оборони держави та ефективність застосування збройних сил.

Оборонна операція – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних оборонних, а на окремих напрямках наступальних (контрнаступальних) бойових дій, боїв, ударів і маневру, а також спеціальних та стабілізаційних дій військ (сил, органів) об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом під керівництвом командувача з метою відбиття наступу угруповання військ противника, завдання ураження його ударним угрупованням, утримання важливих районів (рубежів, об'єктів) та створення умов для переходу своїх військ (сил, органів) у наступ (контрнаступ) і розгрому противника.

Оборонна політика – частина політики держави, яка спрямована на забезпечення достатнього рівня її обороноздатності. Визначає основні цілі, завдання, напрями, принципи, форми та методи діяльності щодо оборони держави, запобігання війнам і збройним конфліктам, стримування ймовірного противника, а також відбиття збройного нападу, організації військового будівництва й підготовки ЗС України, населення та економіки країни до захисту її національних інтересів.

Оборонне планування (англ. – defense design, FM 3-27) – складова частина системи державного стратегічного планування, що здійснюється з метою забезпечення обороноздатності держави шляхом визначення пріоритетів і напрямів розвитку сил оборони, їх спроможностей, озброєння та військової техніки, інфраструктури, підготовки військ (сил), а також розроблення відповідних концепцій, програм і планів з урахуванням реальних і потенційних загроз у воєнній сфері та фінансово-економічних можливостей держави.

Оборонне планування на основі спроможностей – один із сучасних методів оборонного планування, який застосовується в умовах невизначеності для забезпечення спроможностей, які відповідають широкому спектру сучасних викликів і загроз в межах ресурсних обмежень.

Оперативна взаємодія – узгодження і координація дій визначених сил і засобів, які не входять до угруповань сил оборони, з угрупованнями сил оборони, у зоні відповідальності яких вони виконують завдання.

Оперативна підготовка – цілеспрямований та організований процес навчання військовослужбовців органів військового управління, а також їх злагодження з метою досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період.

Оперативне планування (англ. – operations planning, ААР-06) – комплекс заходів щодо визначення послідовності, термінів, способів дій та необхідного складу угруповань військ, ресурсів для виконання оперативних (бойових) завдань, розподілу сил і засобів за операційними зонами (районами), напрямками дій та завданнями, порядку управління, взаємодії та забезпечення військ, а також розробки відповідних оперативних (бойових) документів.

Оперативне розгортання (англ. – operational deployment, ААР-06) – комплекс заходів, що здійснюються для створення угруповань об'єднаних сил у визначених операційних зонах (районах), районах проведення операцій з метою організованого початку та ведення в подальшому об'єднаних операцій.

Операційний дизайн – концепція та загальна конструкція ведення об'єднаної операції.

Операція з виведення сил і засобів об'єднаних сил з-під ударів противника – сукупність узгоджених та взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом одночасних або послідовних бойових дій військ (сил, органів) об'єднаних сил з відходу (виходу з бою), а на окремих напрямках – оборонних, наступальних боїв, ударів і маневру силами і засобами, а також спеціальних та стабілізаційних дій інших угруповань об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом для недопущення оточення противником своїх військ (сил, органів), завдання ураження ударним угрупованням противника, утримання важливих районів (рубежів, об'єктів), виграшу часу, введення противника в оману, завдання йому втрат та створення сприятливих умов для подальших дій.

Операція об'єднаних сил – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних операцій, бойових дій, боїв, ударів і маневру, а також спеціальних, стабілізаційних, кібернетичних дій, інформаційних акцій (дій) військ (сил, органів) об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом для виконання визначених оперативних (оперативно-тактичних) завдань в районі проведення операції у встановлений період під єдиним керівництвом.

Операція сил оборони – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом одночасних або послідовних операцій об'єднаних сил, повітряної операції, морської операції, спеціальної операції, інформаційної операції, психологічної операції, кібернетичної операції, які проводяться для виконання визначених стратегічних, оперативних (оперативно-тактичних) завдань в операційних зонах (районах, смугах) в установленний період під єдиним керівництвом.

Орган військового управління (англ. – command, JP 1) – робочий орган управління військами. Він призначений для виконання завдань з управління військами у повсякденній діяльності та під час підготовки і ведення операції (бойових дій). Головним структурним підрозділом органу військового управління є штаб.

Орган спеціального зв'язку – спеціальний підрозділ органу військового управління (військово частини), утворений для організації та

забезпечення безпечного функціонування спеціальних видів зв'язку та здійснення криптографічного захисту секретної інформації та/або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом.

Органи управління логістичним забезпеченням – органи військового управління (органи управління) ЗС України, інших складових сил оборони, на які до наданих законодавством повноважень покладені завдання з управління логістичним забезпеченням, координації і контролю за застосуванням підпорядкованих сил і засобів логістичного забезпечення.

Організаційна структура – організаційно побудована модель військової частини, яка відображає функціональні зв'язки і підпорядкованість її структурних підрозділів або посад.

Організаційно-штатна робота – робота, яка проводиться командуваннями видів (військ оперативних командувань), керівниками структурних підрозділів апарату МО України та ГШ ЗС України, командирами (начальниками) органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій ЗС України з метою оптимального розподілу та ефективного використання наявної штатної чисельності, удосконалення складу військ (сил), організаційно-штатних структур військових частин для підвищення їх бойової та мобілізаційної готовності, їх спроможності виконувати завдання за призначенням шляхом проведення організаційних (організаційно-штатних) заходів.

Організаційно-штатна структура – організаційна модель військової частини, яка розробляється на основі штату або завдань, які передбачається покласти на військову частину, типових структур та нормативів, фондів грошового забезпечення і заробітної плати, затвердженого обсягу робіт тощо.

Охорона державної таємниці – комплекс організаційно-правових, інженерно-технічних, криптографічних та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на запобігання розголошенню секретної інформації та втратам її матеріальних носіїв.

Оцінювання спроможностей (англ. – capabilities-based assessment, CJCSI 30/10.02D) – аналітичне дослідження, яке проводиться спеціально створеною робочою групою з метою аналізу окремих спроможностей чи груп (типових груп) спроможностей, встановлення (удосконалення) вимог до них, визначення відповідності цих вимог критеріям ефективності їх оперативного (бойового) застосування, які необхідні для успішного виконання завдань, пошуку недоліків та вироблення рекомендацій щодо їх усунення (пом'якшення).

Оцінювання цивільного середовища – збір, систематизація, узагальнення, аналіз інформації щодо стану цивільного середовища та визначення його впливу (загалом або окремих чинників) на виконання військами (силами) завдань за призначенням у визначеному районі (регіоні) у конкретний період часу.

Перегрупування військ (сил, органів) (англ. – regrouping, DoD DMAT) – організоване за єдиним замислом та планом їх переміщення з метою створення угруповання об'єднаних сил на важливих напрямках у

визначених операційних зонах (районах), районах проведення операцій, їх підсилення і нарощування зусиль до початку і під час ведення операцій, а також для відведення (виведення) визначених сил і засобів з метою відновлення їх боєздатності.

Персонал (англ. – personnel, ААР 06) – сукупність фізичних осіб, які виконують завдання з підготовки держави до оборони та відсічі збройній агресії проти України згідно із Законом України “Про оборону України”. До них належать військовослужбовці, працівники ЗС України, інших складових сил оборони, державні службовці органів державної влади та органів місцевого самоврядування, резервісти.

Персонал ЗС України (англ. – personnel, ААР 06) – особовий склад ЗС України, а також резервісти, які проходять службу у військовому резерві ЗС України.

Перспективна модель ЗС України – інтегрована сукупність кількісних і якісних показників (параметрів), які в цілому забезпечують спроможності (оперативні, бойові, спеціальні), готовність і здатність ЗС України до виконання завдань за призначенням відповідно до імовірних сценаріїв виникнення та розвитку ситуацій.

Підготовка кадрів – процес підготовки громадян до військової служби, навчання (здобуття відповідних ступенів освіти) особового складу, удосконалення його професійних якостей відповідно до потреб та завдань ЗС України.

Підготовка персоналу ЗС України – комплекс заходів, який включає процес навчання, професіоналізації і виховання усіх категорій військовослужбовців, державних службовців, працівників ЗС України, резервістів, які проходять службу у військовому резерві ЗС України, що здійснюється у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжах (відділенні військової підготовки) сержантського складу ВВНЗ, наукових установах, навчальних центрах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки відповідно до потреб та завдань ЗС України.

Підготовка у ВВНЗ (ВНП ЗВО), військових коледжах (відділенні військової підготовки) сержантського складу ВВНЗ – комплекс заходів, який включає процес навчання, професіоналізації і виховання військових фахівців (курсантів, слухачів, ад’юнктів, докторантів) за відповідними рівнями вищої освіти для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) складу та державних службовців (працівників ЗС України), з метою задоволення потреб ЗС України.

Підготовка у навчальних центрах, центрах підготовки сержантського складу, школах підготовки – процес систематичного військового навчання рядового та сержантського (старшинського) складу, спрямований на набуття ними знань, умінь і навичок, необхідних для виконання своїх обов’язків на посаді за відповідним ВОС, а також підвищення кваліфікацій за займаною (суміжною) посадою.

Підрозділи охорони державної таємниці – підрозділи, створені на правах окремих структурних підрозділів органів військового управління, військових частин (установ, організацій), військових формувань, які

підпорядковуюються безпосередньо командувачу (командиру, начальнику), та призначені для забезпечення охорони державної таємниці шляхом виконання комплексу заходів щодо режиму секретності, криптографічного та технічного захисту інформації, протидії технічним розвідкам, а також забезпечення виконання вимог скритності управління військами (силами) в ході підготовки та застосування сил оборони України.

Підтримка дій військ (сил) – попереджувальна діяльність структур цивільно-військового співробітництва, спрямована на мінімізацію негативного впливу цивільного середовища на дії військ (сил), забезпечення за необхідності доступу військ (сил) до ресурсів у цивільному середовищі.

Підтримка цивільного середовища (об'єктів цивільного середовища) (англ. – civil assistance, FM 3-57) – спільні, узгоджені та скоординовані за часом дії військ (сил), спрямовані на відновлення порушених спроможностей цивільного середовища для забезпечення успішного виконання завдань військами (силами).

Повітряна операція (англ. – air operation, AAP-06) – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом боїв, ударів, бойових та спеціальних дій і маневру створеного угруповання об'єднаних сил при вирішальній ролі ПС ЗС України, які проводяться за єдиним замислом і планом під керівництвом командувача об'єднаних сил з метою відбиття (зриву) повітряного нападу противника, завдання ураження його важливим об'єктам і угрупованням та створення сприятливих умов для успішного виконання завдань протиповітряної оборони, проведення операції сил оборони (об'єднаних сил).

Повітряна розвідка (англ. – air reconnaissance, AAP-06) – вид розвідки, яка полягає у добуванні розвідувальної інформації силами та засобами, що знаходяться у повітряному просторі.

Потреба – різниця між необхідними та наявними ресурсами (людськими, матеріальними, фінансовими, а також послугами), що використовуються для належного виконання завдань ЗС України та іншими складовими сил оборони за виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру.

Правова робота у військовій частині – комплекс правових заходів та засобів, які здійснюються командуванням військової частини щодо забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню законодавства, інших нормативних документів у ЗС України військовослужбовцями та працівниками під час виконання покладених на них обов'язків та завдань.

Правове забезпечення у військовій частині – діяльність юридичних служб (юрисконсультів), інших фахівців юридичного профілю з правового (юридичного) супроводження діяльності військової частини.

Предмет постачання (англ. – controlled item, AAP-06) – військове майно (майно) сил оборони (за винятком нерухомого майна), до якого належать вироби, складові частини виробів, інструменти, приладдя, матеріали, комплекси, інформаційні (автоматизовані) системи, програмні засоби, що є об'єктами самостійного постачання.

Прикладні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей. Результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань.

Протидія технічним розвідкам – комплекс правових, організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на запобігання або ускладнення добування засобами технічної розвідки інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, про зразки озброєння, військову та спеціальну техніку, об'єкти оборонно-промислового комплексу, військові та інші об'єкти, діяльність державних органів, військових формувань, утворених відповідно до законів України, підприємств, установ і організацій в інтересах оборони і безпеки держави.

Процес планування та оцінки сил – система політико-військових заходів, спрямованих на забезпечення спільного підходу до визначення цілей оборонного планування та оцінки їх реалізації між державами – членами НАТО та державами – учасницями міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру”.

Психологічна операція (англ. – psychological operations, AAR-06) – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом психологічних акцій та інших дій, визначених сил і засобів об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом для здійснення впливу на емоційний стан, мотивацію, раціональне мислення визначених цільових аудиторій та зміни моделей їх поведінки у спосіб, що сприятиме досягненню політичних і військових цілей.

Психологічна підтримка (англ. – psychological gude, STANAG 2563) – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних засобів, способів і методів допомоги особі з метою оптимізації психоемоційного стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, спрямування зусиль особи на реалізацію власної професійної діяльності.

Психотравматична ситуація (англ. – operational stressors, STANAG 2565ed1) – екстремальна критична подія, яка має значний негативний вплив (екстремальний психогенний вплив) на особистість та за своїми наслідками потребує надання психологічної допомоги та здійснення реабілітації.

Рада національної безпеки і оборони України (англ. – National Security Council, JP 1) – координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України, призначений для координації і контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони.

Режим секретності – встановлений згідно з вимогами Закону України “Про державну таємницю” та інших виданих відповідно до нього нормативно-правових актів єдиний порядок забезпечення охорони державної таємниці.

Розвідка ЗС України – суб'єкт системи воєнної розвідки, яка поєднує органи військового управління розвідки і військових частин розвідки ЗС

України, які в межах повноважень здійснюють діяльність з метою розвідувального забезпечення планування, підготовки та застосування ЗС України.

Розвідувальна інформація (англ. – intelligence production, JP 2-0) – усні чи зафіксовані на матеріальних носіях (у тому числі у зразках виробів та речовин) відомості або дані, які не є загальнодоступними або які неможливо отримати офіційним шляхом, про наміри, плани й дії іноземних держав, організацій та осіб чи про їхні потенційні можливості щодо реалізації таких намірів і планів, а також про процеси, події обставини, технології, знання в інтересах національної безпеки і оборони.

Розвідувальне забезпечення – комплекс заходів і дій щодо добування, обробки та доведення розвідувальної інформації до угруповань сил оборони під час їх підготовки та проведення стратегічних дій щодо виконання завдань оборони держави.

Розвідувальний цикл (англ. – intelligence cycle, AJP-2.0) – логічна усталена послідовність дій щодо визначення завдань органам розвідки, добування розвідувальних відомостей, матеріалів, їх обробки та доведення визначеним споживачам.

Сектор безпеки і оборони – система органів державної влади, ЗС України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України.

Сервіс (англ. – service, AJP-06) – спроможність системи забезпечити надання допомоги або підтримку (у вигляді визначених функцій) спільнотам користувачів. В контексті зв'язку – перелік функцій, пропонованих користувачу організацією.

Сили і засоби логістичного забезпечення (англ. – logistic assistance, AAR-06) – арсенали, бази, центри забезпечення, склади, автомобільні та ремонтно-відновлювальні військові частини (підрозділи) ЗС України, інших складових сил оборони, які призначені для утримання запасів озброєння, військової та спеціальної техніки, матеріально-технічних засобів, їх підвезення, технічного обслуговування і ремонту.

Система (в контексті зв'язку та інформаційних систем) (англ. – system, AJP-06) – інтегрована сукупність матеріальних функцій (в тому числі персоналу та інших ресурсів), що об'єднуються для виконання певного завдання. Масштаб і сфера застосування, що характеризують системи, ніколи повністю не описуються, та, зазвичай, визначаються набором основних оперативних функцій та встановлюються одним або декількома комплексами сил і засобів.

Система воєнної розвідки України (англ. – intelligence system, JP 2-01) – сукупність взаємопов'язаних сил та засобів розвідки розвідувального органу МО України, розвідки видів, окремих родів військ (сил) ЗС України, які в межах визначених повноважень в мирний час та в особливий період здійснюють діяльність з метою розвідувального забезпечення оборони держави та виконання завдань в операціях (бойових діях).

Система застосування сил оборони – сукупність узгоджених та взаємопов'язаних форм застосування сил оборони, спрямованих на досягнення воєнно-політичних цілей воєнного конфлікту шляхом вирішення всього комплексу стратегічних і оперативних завдань.

Система зв'язку та інформаційних систем ЗС України – складова системи управління ЗС України і являє собою інтегровану сукупність взаємопов'язаних та узгоджених за завданнями телекомунікаційних мереж, інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем, систем захисту інформації та кібербезпеки, спеціального зв'язку, технічного і криптографічного захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах МО України та ЗС України, мережі фельд'єгерсько-поштового зв'язку та системи технічного забезпечення зв'язку та інформаційних систем ЗС України, які розгортаються в МО України та ЗС України, з метою забезпечення обміну інформацією в системі управління.

Система кадрового менеджменту (система управління персоналом) – сукупність цілей, завдань, функцій організаційної структури управління персоналом, взаємодії органів військового управління в процесі планування, обґрунтування, формування, прийняття та реалізації управлінських (кадрових) рішень.

Система криптографічного захисту інформації – сукупність органів, підрозділів, груп, діяльність яких спрямована на забезпечення криптографічного захисту інформації підприємств, установ і організацій, що розробляють, виробляють, експлуатують та (або) розповсюджують криптосистеми і засоби криптографічного захисту інформації.

Система логістичного забезпечення (англ. – joint logistics, JP 1-02) – сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих органів управління, сил і засобів логістичного забезпечення.

Система надання кваліфікованих електронних довірчих послуг – сукупність (комплекс) організаційно-правових, інженерно-технічних, криптографічних та інших заходів, які здійснюються для забезпечення надання кваліфікованих електронних довірчих послуг та послуг електронної ідентифікації.

Система скритого управління військами (силами) – сукупність (комплекс) організаційно-правових, інженерно-технічних, криптографічних та інших заходів, спрямованих на запобігання розголошенню інформації з обмеженим доступом та втратам її матеріальних носіїв, засобів та суб'єктів, що провадять діяльність у сфері охорони державної таємниці, криптографічного захисту інформації, технічного захисту інформації та протидії технічним розвідкам, об'єднаних з метою організації та

забезпечення скритності управління військами (силами) відповідно до законодавства та керівних документів зі скритого управління військами.

Система управління (англ. – command and control system, JP 6-0) – сукупність функціонально і структурно пов'язаних між собою підсистем (елементів): органів управління, пунктів управління, зв'язку та автоматизації управління силами оборони (у тому числі спеціальних підсистем, що забезпечують збір, оброблення та видачу інформації).

Система управління розвитком спроможностей – один із елементів оборонного планування на основі спроможностей, який являє собою сукупність визначених посадових осіб, структурних підрозділів МО України та ГШ ЗС України, інших органів військового управління ЗС України, які організують та забезпечують функціонування постійно діючого процесу розвитку спроможностей ЗС України шляхом прийняття та реалізації консолідованих та всебічно узгоджених керівних рішень з розвитку спроможностей відповідно до розроблених та стандартизованих процедур та процесів.

Система цивільно-військового співробітництва (англ. – civil-military cooperation, AJP 3.19) – сукупність функціонально взаємопов'язаних суб'єктів (органів, сил, засобів) ЗС України, інших складових оборони держави, об'єктів цивільного середовища та технологій впливу на них з метою створення умов для успішного виконання завдань військами (силами). До об'єктів цивільного середовища належать: цивільне населення, його погребі та рівень їх задоволення, громадські організації (в тому числі – охоронної діяльності), міжнародні урядові та неурядові організації, система і структура влади, правоохоронні органи, суспільні відносини та конфлікти (політичні, економічні), виробнича сфера та трудові відносини, інфраструктура забезпечення життєдіяльності та об'єкти техногенної небезпеки, транспортна, торговельна мережі, банківська система, культурні та ментальні особливості регіону (традиції, звичаї), релігійні організації та взаємовідносини між ними, об'єкти інформаційної сфери та інформаційне середовище загалом.

Системи зв'язку та інформаційні системи (англ. – communication and information systems, AJP-06) – узагальнюючий термін для систем зв'язку та інформаційних систем та у загальному є сукупністю обладнання, методів, процедур, та, у разі необхідності, персоналу, технологій для виконання конкретних функцій з передачі та обробки інформації.

Скрите управління військами (силами) – управління військами (силами), що організовано з дотриманням вимог скритності та має за мету збереження в таємниці від противника та інших сторонніх осіб інформації щодо управління військами (силами) та/або їх діяльності і визначає комплекс заходів щодо впровадження та безумовного дотримання вимог режиму секретності, технічного захисту інформації, безпеки застосування спеціальних видів зв'язку та криптографічного захисту інформації, протидії технічним розвідкам, захисту іншої інформації з обмеженим доступом, з використанням засобів та систем захисту інформації.

Служба персоналу – структурний підрозділ органу військового управління, з'єднання, військової частини, військового навчального закладу,

установи або організації (посадова особа, на яку покладені завдання кадрової роботи, де штатом не передбачено відповідного органу або окремої штатної посади), призначений для проведення (реалізації) державної військової кадрової політики та політики з питань проходження державної служби у ЗС України, комплектування ЗС України особовим складом у мирний час, а також військовозобов'язаними в особливий період, забезпечення проходження військової служби (трудової діяльності) громадянами України відповідно до законодавства України.

Смуга логістичного забезпечення – територія операційної зони (району), у межах якої розміщуються (розгортаються) та застосовуються угруповання сил і засобів логістичного забезпечення.

Спеціальна операція – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом спеціальних дій підрозділів ССПО ЗС України, спрямованих на створення умов для досягнення стратегічних (оперативних) цілей, які проводяться за єдиним замислом самостійно або у взаємодії з військовими частинами, підрозділами ЗС України та інших складових об'єднаних сил.

Спеціальна розвідка (англ. – special reconnaissance and surveillance, ААР-06) – вид оперативної розвідки, яка ведеться для добування, опрацювання і доведення розвідувальної інформації в інтересах підготовки та ведення (підтримки) операцій угруповань військ сил оборони, бойових та спеціальних дій з використанням визначених способів і методів.

Спільні функції об'єднаних сил в операціях – пов'язані між собою подібні заходи та дії різних видів, окремих родів військ (сил), спеціальних військ ЗС України та інших складових сил оборони, які здійснюються однотипними засобами для досягнення єдиної мети.

Спроможність (оперативна, бойова, спеціальна) (англ. – capability) – здатність органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій ЗС України або сукупність сил і засобів оборони виконувати певні завдання (забезпечувати реалізацію визначених військових цілей) за певних умов, ресурсного забезпечення та відповідно до встановлених стандартів.

Спроможності об'єднаної логістики – кількісні та якісні показники, що характеризують здатність органів управління, сил і засобів логістичного забезпечення складових сил оборони виконувати покладені на них завдання із забезпечення потреб оборони держави і відбиття збройної агресії проти України з урахуванням наявних можливостей та виділених ресурсів.

Стабілізаційна операція – сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем і часом стабілізаційних, спеціальних, бойових дій, боїв, ударів і маневру військ (сил, органів) об'єднаних сил, які проводяться за єдиним замислом і планом під керівництвом командувача з метою припинення збройних зіткнень, діяльності НЗФ, ДРС, терористичних та злочинних організацій (груп) на своїй території, недопущення їх підтримки з-за кордону, стабілізації обстановки, забезпечення функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування у визначених операційних зонах (районах (у тому числі районі проведення антитерористичної операції)),

секторах відповідальності), на території визначених адміністративно-територіальних одиниць, а також демонстрації готовності та рішучості до відбиття збройного нападу держави-агресора.

Стандарт НАТО – стандарт, розроблений, прийнятий та опублікований Організацією Північноатлантичного договору. До стандартів НАТО належать угоди зі стандартизації (Standardization Agreement – STANAG), рекомендації зі стандартизації (Standardization Recommendation – STANREC), союзні та багатонаціональні публікації НАТО (Allied Publication – AP, Multinational Publication – MP), інші, пов’язані зі стандартами, документи (Standardization Related Documents – SRD).

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) оперативних (бойових, спеціальних), індивідуальних спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки та колективної підготовки і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Стандарт у сфері оборони держави – члена НАТО – стандарт, розроблений, прийнятий та опублікований державою – членом Організації Північноатлантичного договору.

Стратегічне керівництво силами оборони – діяльність, спрямована на організацію виконання силами оборони заходів щодо підготовки та ведення стратегічних дій, операцій, бойових (спеціальних) дій в рамках виконання завдань оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Стратегічне розгортання сил оборони (англ. – strategic deployment of the armed forces) – сукупність узгоджених за метою, завданнями, місцем і часом заходів та дій сил і засобів сил оборони, які здійснюються за єдиним замислом і планом у встановлений період під загальним керівництвом ГШ ЗС України з метою приведення в готовність визначених організаційних структур до виконання завдань за призначенням (із проведенням заходів мобілізаційного розгортання щодо переведення військових організаційних структур на організацію і штати воєнного часу, формування з’єднань, військових частин резерву (або без них), або в організації і штатах мирного часу) і створення угруповань сил оборони у визначених операційних зонах (районах) для організованого початку та успішного ведення воєнних (бойових) дій.

Стратегічний оборонний бюлетень України (англ. – national defense strategy, JP 1) – документ оборонного планування, що розробляється за результатами оборонного огляду та визначає основні напрями реалізації воєнної політики України, стратегічні цілі розвитку та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних воєнно-політичних загроз і викликів.

Стратегічний план застосування ЗС України (англ. – global campaign plan, JP 1) – комплекс планувальних документів, що розробляються для

забезпечення виконання завдань з оборони держави.

Стратегічні дії – сукупність узгоджених і взаємопов’язаних за метою, завданнями, місцем і часом заходів та дій сил оборони, які проводяться за єдиним замислом і планом для виконання завдань оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Стратегічні комунікації (англ. – strategic communication, JP 1-02) – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв’язків із громадськістю, військових зв’язків, інформаційних та психологічних операцій, інших суб’єктів інформаційної діяльності з метою виконання заходів, спрямованих на просування цілей держави.

Стратегія воєнної безпеки України (англ. – national security strategy, JP 1) – документ, у якому викладається система поглядів на причини виникнення, сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, принципи і шляхи запобігання їх виникненню, підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів.

Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України

Документ довгострокового планування, що розробляється на основі Стратегії національної безпеки України за результатами огляду громадської безпеки та цивільного захисту і визначає напрями державної політики щодо гарантування захищеності життєво важливих для держави, суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, цілі та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних загроз.

Стратегія національної безпеки України (англ. – national security strategy, JP 1) – документ довгострокового планування, що визначає актуальні загрози національній безпеці України та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України та є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки.

Територіальна оборона (англ. – homeland defense, JP 1) – система загальнодержавних воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються в особливий період із завданнями: охорони та захисту державного кордону; забезпечення умов для надійного функціонування органів державної влади, органів військового управління, стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил); охорони та оборони важливих об’єктів і комунікацій; боротьби з диверсійно-розвідувальними силами, іншими озброєними формуваннями агресора та антидержавними незаконно утвореними збройними формуваннями, підтримання правового режиму воєнного стану.

Територіальні води – (англ. – territorial waters, JP 1) – смуга водного простору, обмежена лінією максимального відпливу і лінією на 12 миль в бік моря від неї.

Технічний захист інформації – вид захисту інформації, спрямований на забезпечення за допомогою інженерно-технічних заходів та/або програмних і технічних засобів унеможливлення витоку, знищення та блокування інформації, порушення цілісності та режиму доступу до

інформації.

Типові завдання ЗС України – структурований перелік перспективних завдань (стратегічних, оперативних і тактичних), які можуть виконувати органи військового управління, з'єднання, військові частини, військові навчальні заклади, установи та організації ЗС України у довгостроковій перспективі відповідно до імовірних сценаріїв виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру.

Транспортні комунікації (англ. – line of communications, JP 1-02) – визначені шляхи сполучення, підготовлені та обладнані для пересування (перевезення) військ (сил, органів), підвезення (транспортування) озброєння, військової та спеціальної техніки, матеріально-технічних засобів, а також здійснення всіх видів евакуації.

Управління військами (англ. – command and control, JP 1) – процес цілеспрямованого впливу командувачів, органів військового управління на війська, що здійснюється для підтримання готовності військ до виконання завдань за призначенням, їх підготовки та успішного виконання ними завдань у ході ведення операцій (бойових дій).

Управління розвідкою (англ. – collection management, AJP-2.0) – цілеспрямована діяльність командувачів (командирів) та органів військового управління щодо планування, постановки завдань, організації взаємодії, забезпечення, підготовки та керівництва силами і засобами розвідки (органами розвідки) під час виконання завдань за призначенням, контролю за їх виконанням.

Фундаментальні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків. У сфері оборони фундаментальні наукові дослідження спрямовані, у тому числі, на одержання нових знань щодо закономірності війни і збройної боротьби, розвитку воєнної організації держави, сектору безпеки і оборони, концептуальних засад запобігання війнам (збройним конфліктам), теоретичних основ будівництва і розвитку ЗС України, їх застосування та всебічного забезпечення, формування і реалізації військово-технічної політики держави.

Цивільне середовище – взаємопов'язана сукупність об'єктів (та взаємовідносин між ними), які розташовані (діють) на певній території і не входять до структури ЗС України чи МО України або інших складових оборони держави та не належать до об'єктів військового призначення.

Цивільно-військова взаємодія (англ. – civil-military interaction, AJP 3.19) – головна функція цивільно-військового співробітництва та полягає у спільній, цілеспрямованій, організованій та безперервній діяльності командувачів, командирів (начальників), їх заступників, органів військового управління, штабів, структур цивільно-військового співробітництва, спрямованій на встановлення та підтримання зв'язків з об'єктами цивільного середовища на рівні, який забезпечує успішне виконання військами (силами) визначених завдань.

Цивільно-військове співробітництво (англ. – civil-military cooperation, АJP 3.19) – системна, планомірна діяльність ЗС України: командувачів (командирів), начальників, органів військового управління, штабів всіх рівнів, військових частин (підрозділів) та/або військовослужбовців для взаємодії з об'єктами цивільного середовища з метою створення сприятливих умов для виконання визначених їм завдань з використанням військових та невійськових сил та засобів.

Цивільно-військове співробітництво у ході застосування військ (сил) – діяльність командувачів (командирів), начальників, органів військового управління, штабів всіх рівнів, військових частин (підрозділів) та/або військовослужбовців, яка за допомогою сукупності заходів та технологій впливу на цивільне середовище спрямована на зменшення негативного впливу об'єктами цивільного середовища на війська (сили) та негативних наслідків ведення бойових дій на цивільне середовище.

Ціль партнерства – ціль (завдання) оборонного планування, спрямована на досягнення сумісності сил і засобів держав-партнерів з силами і засобами держав – членів міжнародних безпекових організацій. Цілі партнерства визначають кількісні та якісні показники, що враховуються під час розробки програм розвитку збройних сил та планів їх утримання і розвитку.

Штат – відомчий нормативний документ, що визначає склад органу військового управління, військової частини, військового навчального закладу, установи та організації, організаційну структуру, чисельність особового складу і кількість основного озброєння та військової техніки, для обслуговування яких потрібні штатні обслуги (екіпажі) особового складу.

2. ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ ТА ВИЗНАЧЕНЬ ДОКТРИНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ (JP 1)

2.1 Основні визначення

Адміністративний контроль (англ. – administrative control (ADCON) – керівництво або здійснення повноважень у відношенні до підлеглих або інших організацій щодо адміністрування та забезпечення.

Багатонаціональні сили (англ. – multinational force (MNF) – сили, що складаються з військових контингентів країн, які сформували альянс або коаліцію з певною метою.

Бойове (регіональне) командування (англ. – combatant command (CCMD) – уніфіковане або спеціалізоване командування з широкими повноваженнями щодо проведення місії під керівництвом одного командувача, створене і організоване Президентом за поданням Міністра оборони і за пропозицією та допомогою Голови Об'єднаного комітету начальників штабів.

Бойове командування (командні повноваження) (англ. – combatant command (command authority) (COCOM) – повноваження здійснювати управління, яке не може бути передано командиром відповідно до визначених функцій у відношенні до підрозділів, включаючи: організацію та застосування військ (сил), визначення завдань, визначення цілей та здійснення керівництва всіма видами військових операцій, системи підготовки військ (сил) та логістики, необхідних для виконання завдань за призначенням.

Вертикаль управління (англ. – chain of command (command channel) – вертикаль підпорядкування від начальника до підлеглого, через яку здійснюється командування. Також називається командна вертикаль.

Вид збройних сил (англ. – service) – компонент ЗС США, затверджений відповідно до акту Конгресу, а саме: СВ, МП, ВМС, ПС і Берегова охорона.

Виконавчий агент – (англ. – executive agent (EA) – термін, що використовується для підтвердження делегування повноважень Міністром оборони або заступником Міністра оборони підлеглим, який діє від імені Міністра оборони.

Готовність (англ. – readiness) – спроможність військ виконувати бойові завдання для досягнення мети операції (місії).

Держава – партнер (англ. – partner nation (PN) – держава, з якою США співпрацюють в конкретній ситуації або операції.

Директива з планування застосування збройних сил під час надзвичайної ситуації (англ. – Contingency Planning Guidance (CPG) – директива Міністра оборони, затверджена Президентом, для керівництва Голові Комітету начальників штабів. Видається відповідно до Стратегії національної безпеки та Директиви з планування оборони з метою визначення вихідних даних для Плану об'єднаних стратегічних спроможностей.

Єдиний план управління (англ. – Unified Command Plan (UCP) – документ, затверджений Президентом, який встановлює основні вказівки для всіх командирів об'єднаних командувань, визначає місії, обов'язки та структуру сил, окреслює загальну географічну зону відповідальності командирів та визначає їх функціональні обов'язки.

Єдність зусиль (англ. – unity of effort) – координація та взаємодія для досягнення спільних цілей.

Завдання (англ. – task) – чітко визначені дії або діяльність, призначені для окремої посадової особи чи організації, які повинні бути виконані у рамках відповідних повноважень.

Збройні сили США (англ. – Armed Forces of the United States) – термін, що використовується для позначення всіх компонентів СВ, ПС, ВМС, МП і Берегової охорони (коли остання мобілізована на підставі розділу 10 Кодексу США, щоб збільшити ВМС).

Інструменти державної влади (англ. – instruments of national power) – всі засоби, доступні уряду для досягнення національних цілей. Вони можуть бути як дипломатичні, економічні, інформаційні так і військові.

Інтеграція (англ. – integration):

у захисті військ, це синхронізована передача підрозділів в оперативне підпорядкування іншому командирі напередодні операції.

організація військ (сил) та їх дії з метою зосередження зусиль (дій в одному напрямку).

Інтереси національної безпеки (англ. – national security interests) – основа для розробки національної мети та цілей США.

Керівництво логістикою (англ. – directive authority for logistics (DAFL) – повноваження командира видавати директиви (накази) підлеглим для забезпечення ефективного виконання визначених завдань та планів, оптимізації використання або перерозподілу наявних ресурсів, а також запобігання або усунення надлишкових об'єктів та/або дублюючих функцій між іншими компонентами.

Командні відносини (англ. – command relationships) – взаємопов'язані обов'язки між командирами, а також оперативні повноваження, що здійснюються командирами у вертикалі управління. Вони включають: бойове командування (командні повноваження), оперативний контроль, тактичний контроль або підтримку.

Командування (англ. – command (CMD):

повноваження, яке командир здійснює законно щодо підлеглих на підставі звання чи посади;

наказ командира – воля командира, виражена з метою здійснення певної дії;

підрозділ або підрозділи, організація або територія під командуванням однієї особи.

Командування виду збройних сил (англ. – service component command) – командування, що складається з командира і всіх родів та служб, таких як окремі посадові особи, підрозділи, загони, організації та установи під його командуванням, включаючи сили підтримки, які придані

командуванню або органи військового управління та угруповання військ.

Командування функціонального компонента (англ. – functional component command) – командування (угруповання), що складається з визначених сил та засобів двох або більше видів збройних сил, які можуть бути створені в межах військової операції для виконання конкретних бойових завдань, які можуть бути нетривалими або можуть тривати протягом певного періоду часу.

Командувач об'єднаними силами (англ. – joint force commander (JFC) – загальний термін, що застосовується до командира, уповноваженого управляти військами або здійснювати оперативний контроль за об'єднаними силами.

Компонент (англ. – component (COMP):

одна з підпорядкованих організацій, що входить до складу об'єднаних сил (JP1);

у логістиці – частина або комбінація частин (агрегатів), що мають певну функцію, яка може бути встановлена або замінена виключно як єдине ціле (JP 4-0).

Компоненти Міністерства оборони (англ. – Department of Defense components) – Офіс Міністра оборони, штаби видів збройних сил, Голова Об'єданого комітету начальників штабів та його штаб, регіональні командування, офіс Генерального інспектора Міністерства оборони, департаменти планування та забезпечення Міністерства оборони, а також інші структурні підрозділи Міністерства оборони.

Контроль (англ. – control):

повноваження, яке здійснює командир щодо діяльності підлеглих або інших організацій (JP 1-02);

у сферах картографії, графічного аналізу і фотограмметрії – термін для позначення системи міток або об'єктів на Землі або на карті чи фотографії, розташування яких були чи будуть визначені (JP 1-02).

фізичний або психологічний тиск, що здійснюється з метою забезпечення реагування об'єкта або групи відповідно до вказівки (JP 1-02);

індикатор регулювання на поширення та використання документів, інформації або матеріалів. Як показник використовується розвідувальною спільнотою та визначений у відповідних нормативних актах (JP 1-02).

Координаційний орган (англ. – coordinating authority) – командир або посадова особа, яка має повноваження вимагати консультацій щодо специфічних функцій або діяльності за участю суб'єктів двох або більше видів збройних сил, компонентів об'єднаних сил або суб'єктів одного виду збройних сил або установ, але не має повноважень примушувати досягати будь-яких домовленостей.

Міністерство ВМС (англ. – Department of the Navy (DON) – складова ВМС для управління військовими частинами і підрозділами ВМС, Корпусом МП США, включаючи компонент Резерву під контролем або наглядом Міністра ВМС, у тому числі управління військами (силами) Берегової охорони США, коли вона діє як частина ВМС.

Міністерство ПС (англ. – Department of the Air Force (DAF)) – складова ПС для управління військовими частинами та підрозділами ПС, військами (силами), компонентами Резерву, іншими функціями під контролем або наглядом міністра ПС.

Міністерство СВ (англ. – Department of the Army (DA)) – складова СВ для управління військовими частинами і підрозділами СВ, польовими штабами, силами, компонентами Резерву під контролем або наглядом Міністра СВ.

На підтримку (англ. – in support of) – надання допомоги або захист іншого угруповання, підрозділу або установи, залишаючись під керівництвом свого командування.

Національна безпека (англ. – national security) – колективний термін, що охоплює як національну оборону, так і зовнішні відносини США з метою отримання:

військової або оборонної переваги над будь-якою іноземною державою або групою держав;

сприятливої позиції для зовнішніх відносин;

стан сил оборони, спроможних успішно протистояти ворожим або руйнівним діям зсередини або ззовні, відкрито або приховано.

Національна військова стратегія (англ. – national military strategy (NMS)) – документ, затверджений Головою Об'єднаного комітету начальників штабів, для розподілу та застосування військ (сил) з метою досягнення вимог Стратегії національної безпеки та Національної оборонної стратегії.

Національна політика (англ. – national policy) – перелік сценаріїв дій або розпорядчих документів, затверджених урядом на національному рівні для досягнення національних цілей.

Національний елемент підтримки (англ. – national support element) – будь-яка державна організація або діяльність, яка підтримує збройні сили, що входять до складу багатонаціональних сил.

Неактивне тренування (англ. – inactive duty training (IDT)) – підготовка, що здійснюється військовослужбовцями Резерву, які не призвані (відмобілізовані) для проходження служби на посадах у діючих збройних силах або призваними військовослужбовцями Резерву виключно для підготовки відповідно до затверджених планів і складається з регулярних планових навчальних зборів, додаткових навчальних зборів, періодів обов'язкової або альтернативної підготовки, а також будь-яких спеціальних додаткових обов'язків, дозволених для Резерву відповідно до рішення Міністра оборони і здійснюється відповідно до завдань підрозділу, в якій вони отримують або не отримують грошове забезпечення.

Нерегулярні (іррегулярні) бойові дії (англ. – irregular warfare (IW)) – збройна боротьба між державними та недержавними суб'єктами за легітимність і вплив на відповідне населення.

Об'єднане угруповання військ (англ. – joint task force (JTF)) – угруповання військ (сил), створене та організоване Міністром оборони, командувачем регіонального командування, командиром видового

угруповання військ або призначеним командиром об'єднаного угруповання військ.

Об'єднаний штаб (англ. – joint staff (JS):

штаб командира об'єднаного або спеціального командування, інших органів військового управління, що складається із особового складу від кількох видів та родів військ;

об'єднаний штаб під керівництвом Голови об'єднаного комітету начальників штабів, який допомагає Голові та іншим членам об'єднаного комітету начальників штабів виконувати свої обов'язки.

Об'єднані (англ. – joint) – позначає діяльність, операції, організації тощо, в яких беруть участь елементи двох або більше видів збройних сил.

Оперативний контроль (англ. – operational control (OPCON) – повноваження виконувати функції командування підпорядкованими силами, включаючи їх створення та застосування, постановку завдань, призначення цілей і надання на пряму дій, необхідного для виконання місії.

Операції (англ. – operation):

послідовність тактичних дій із загальною метою або замислом;

військові дії або виконання стратегічної, оперативної, тактичної, службової, навчальної або адміністративної військової місії (JP 3-0).

Операція з ліквідації надзвичайної ситуації (англ. – contingency operation) – військова операція, спланована Міністерством оборони, для реагування на загрози або ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та має відповідний правовий статус, яка проводиться відповідно до пункту 10 Кодексу законів США.

Перевірка стану підготовки та готовності (англ. – training and readiness oversight (TRO) – повноваження командирів для здійснення управління призначеними силами Резерву, коли вони не перебувають на дійсній військовій службі або перебувають на навчанні.

Передача повноважень (англ. – delegation of authority) – дія, за допомогою якої командир передає частину своїх повноважень підпорядкованому командиру з метою виконання поставленого завдання.

Перехідні сили (англ. – transient forces) – сили, що пересуваються або тимчасово перебувають у межах оперативної зони іншого командування, але не перебувають під його оперативним контролем.

Підзвітність (англ. – accountability) – зобов'язання, визначене законом, розпорядженням або наказом офіцера або іншої особи щодо ведення достовірного обліку майна, документів або коштів

Підпорядковане командування (англ. – subordinate command) – командування, що складається з командира і посадових осіб, підрозділів, загонів, організацій або установ, які були підпорядковані визначеному органу управління.

Підпорядковане об'єднане командування (англ. – subordinate unified command) – командування, створене командувачами об'єднаних командувань, за погодженням з Міністром оборони за поданням Голови об'єднаного комітету начальників штабів, з метою проведення операції на постійній основі відповідно до критеріїв, встановлених для об'єднаного

командування.

Підтримка (англ. – support):

заходи, що проводяться з метою надання допомоги, захисту, поповнення або підтримки інших військ (сил) відповідно до нормативно-правових документів;

підрозділ, який підтримує інший підрозділ в бою;

компонент командування, що забезпечує, захищає або підтримує війська (сили) в бою.

Повноваження з організації взаємодії (англ. – direct liaison authorized (DIRLAUTH) – повноваження, надані командиром підлеглому для безпосереднього надання допомоги або організації, координації дій військ (сил) та ОБУ в межах їх повноважень або правом прийняття рішення від імені вищого начальника.

Рада національної безпеки (англ. – National Security Council (NSC) – урядовий орган, спеціально створений для надання допомоги Президенту в інтеграції всіх сфер політики національної безпеки.

Район відповідальності (англ. – area of responsibility (AOR) – географічна область, пов'язана з бойовим командуванням, в межах якого командир географічного командування має повноваження планувати і проводити операції.

Ресурси (англ. – resources) – сили, матеріальні засоби та інші активи, визначені або розміщені в інтересах командира об'єднаного або спеціального командування.

Сили (англ. – force):

військові дії військовослужбовців, систем озброєння, обладнання та необхідна допомога або їх поєднання;

велике угруповання флоту.

Спеціалізоване бойове командування (англ. – specified combatant command) – командування, що складається із сил та засобів одного виду збройних сил, має широку і довготривалу функціональну місію та створено рішенням Міністра оборони за поданням Голови об'єднаного комітету начальників штабів.

Стратегія національної безпеки (англ. – national security strategy (NSS) – документ, затверджений Президентом США, для розробки, застосування та координації інструментів національної влади для досягнення цілей, які сприяють національній безпеці.

Стратегія національної оборони (англ. – national defense strategy (NDS) – документ, затверджений Міністром оборони, для застосування ЗС США у координації з департаментами МО та іншими інструментами національної влади для досягнення цілей Стратегії національної безпеки.

Тактичний контроль (англ. – tactical control (TACON) – управління силами, яке обмежується конкретною директивою (бойовим розпорядженням) і контролем пересування або маневрів в межах операційної зони, необхідних для виконання місії або визначених завдань.

Театр (англ. – theater) – географічна територія, за яку відповідає командувач географічного командування.

Територіальний повітряний простір (англ. – territorial airspace) – повітряний простір над суходолом, внутрішніми водами, водами архіпелагів і територіальними водами.

Територіальні води (англ. – territorial waters) – смуга океанського простору, ширина якої вимірюється 12 морськими милями від лінії прибою.

Уніфіковане командування (англ. – unified command) – командування з широкою постійною місією під єдиним командувачем і складається з двох або більше видів, створене відповідно до рішення Президента за поданням Міністра оборони та Голови Об'єднаного комітету начальників штабів.

Уніфіковані дії (англ. – unified action) – синхронізація, координація та/або інтеграція діяльності урядових і неурядових організацій із збройними силами під час операцій для досягнення єдності зусиль.

Управління і контроль (англ. – command and control (C2) – здійснення повноважень і керівництва призначеним командиром над призначеними і приданими силами для виконання завдання.

Функція (англ. – function) – широка, загальна і довготривала роль, для виконання якої ця організація була створена, оснащена та підготовлена.

2.2 Глосарій

Агентство з питань зниження загроз	Defense Threat Reduction Agency (DTRA)
Агентство з підтримки бойових дій (<i>підпорядковується безпосередньо МО</i>)	Combat support agency (CSA)
Агентство національної безпеки	National Security Agency (NSA)
Агентство оборонних інформаційних систем	Defense Information Systems Agency (DISA)
Агентство оборонної логістики	Defense Logistics Agency (DLA)
Агентство управління оборонними контрактами	Defense Contract Management Agency (DCMA)
Адаптивне планування та виконання (<i>застосовується у разі залучення Офісу Президента, ЦОВВ, складових сил оборони та безпеки до планування та прийняття рішення щодо застосування</i>)	Adaptive Planning and Execution (APEX)
Адміністративний контроль	Administrative control (ADCON)
Багатонаціональні сили	Multinational force (MNF)
Берегова охорона США	United States Coast Guard (USCG)
Бойове (географічне) командування	Combatant command (CCMD)
Бюро Національної гвардії	National Guard Bureau (NGB)
Варіант (<i>сценарій</i>) дій	Course of action (COA)
Виконавчий агент (<i>виконавець</i>)	Executive agent (EA)
Військова освіта офіцерського складу із міжвидових питань	Joint professional military education (JPME)

Військова освіта рядового та сержантського складу із міжвидових питань	Enlisted joint professional military education (EJPME)
Всебічна розвідка	Intelligence, surveillance, and reconnaissance (ISR)
Голова Об'єднаного комітету начальників штабів (НГШ)	Chairman of the Joint Chiefs of Staff (CJCS)
Група міжвідомчої координації	joint interagency coordination group (JIACG)(JP1)
Директива (<i>інструкція</i>) Голови Об'єднаного комітету начальників штабів (має обов'язковий характер)	Chairman of the Joint Chiefs of Staff instruction (CJCSI)
Директива із відрядження (<i>залучення</i>) до Регіонального командування військ (<i>сил</i>) видів ЗС США (<i>що оперативно підпорядковуються командувачу регіонального командування, але не входять до його складу сил та засобів</i>)	Global Force Management Implementation Guidance (GFMIG)
Директива Міністерства оборони	Department of Defense directive (DODD)
Директор агенції з надання військової допомоги цивільній владі	Joint Director of Military Support (JDOMS)
Дисциплінарний статут	Uniform Code of Military Justice (UCMJ)
Європейське командування ЗС США	United States European Command (USEUCOM)
Забезпечення (<i>підтримка</i>) управління	Command and control support (C2S)
Замисел операції	Concept of operations (CONOPS)
Заступник Голови комітету об'єднаних штабів	Vice Chairman of the Joint Chiefs of Staff (VCJCS)

Зброя масового знищення (ураження)	Weapons of mass destruction (WMD)
Зв'язки з громадськістю	Public affairs (PA)
Інструкції (методичні рекомендації) Міністерства оборони США (обов'язкові до виконання)	Department of Defense instruction (DODI)
Інформаційна операція	Information operations (IO)
Інформаційні операції з підтримки військових операцій (інформаційно-психологічні операції)	Military information support operations (MISO)
Кодекс законів США	United States Code (USC)
Командування Сил спеціальних операцій (ССПО) США	United States Special Operations Command (USSOCOM)
Командувач багатонаціональних сил	Multinational force commander (MNFC)
Командувач географічного (регіонального) командування (всього 6 – Європейське, Північне, Центральне, Південне, Тихоокеанське, Африканське)	Geographic combatant commander (GCC)
Командувач Командування Сил спеціальних операцій США	Commander, United States Special Operations Command (CDRUSSOCOM)
Командувач об'єднаних сил (ОУВ)	Joint force commander (JFC)
Командувач Північного регіонального командування США	Commander, United States Northern Command (CDRUSNORTHCOM)
Командувач повітряної складової об'єднаних сил	Joint force air component commander (JFACC)

Командувач регіонального командування (міжвидового угруповання військ) США	Combatant commander (CCDR)
Командувач функціонального командування (<i>всього 3 – ССО, Стратегічне командування, Транспортне командування</i>)	Functional combatant commander (FCC)
Комітет (<i>з узгодження</i>) міжвідомчої політики	Interagency policy committee (IPC)
Комітет заступників	Deputies Committee (DC)
Комітет начальників штабів	Joint Chiefs of Staff (JCS)
Країна-господарка (<i>під час спільних міжнародних дій</i>)	Host nation (HN)
Меморандум про взаєморозуміння	Memorandum of agreement (MOA)
Менеджмент (управління) ліквідацією наслідків застосування РХБЯ зброї	Chemical, biological, radiological, and nuclear consequence management (CBRN CM)
Міжвидове (об'єднане) оперативно-тактичне (тактичне) угруповання військ (ОУВ)	Joint task force (JTF)
Міжвідомчий комітет (<i>на рівні керівників</i>) (<i>з політичних питань, які впливають на національну безпеку</i>)	Principals Committee (PC)
Міжурядова організація	Intergovernmental organization (IGO)
Міністерство Військово-морських Сил	Department of the Navy (DON)
Міністерство внутрішніх справ	Department of Homeland Security (DHS)
Міністерство закордонних справ	Department of State (DOS)
Міністерство оборони	Department of Defense (DOD)

Міністр оборони	Secretary of Defense (SecDef)
Напрямоківець <i>(офіцер із взаємодії з правом прийняття рішення)</i>	Direct liaison authorized (DIRLAUTH)
Настанова Голови Об'єднаного комітету начальників штабів	Chairman of the Joint Chiefs of Staff manual (CJCSM)
Національна військова стратегія	National military strategy (NMS)
Національна програма підготовки ОУ держави <i>(під керівництвом Президента країни)</i>	National Exercise Program (NEP)
Національна система обміну інформацією військового характеру <i>(інформація звітності, інформування та розвідки)</i>	National Military Command System (NMCS)
Національне агентство геопросторової розвідки	National Geospatial-Intelligence Agency (NGA)
Начальник Бюро національної гвардії США	Chief, National Guard Bureau (CNGB)
Начальник штабу	Chief of staff (COS)
Нерегулярні (ірегулярні) бойові дій	Irregular warfare (IW)
Неурядова організація	nongovernmental organization (NGO)
Об'єднана публікація	Joint publication (JP)
Об'єднаний план керівництва	Unified Command Plan (UCP)
Обізнаність щодо ситуації (обстановки)	Situational awareness (SA)
Оперативний контроль	Operational control (OPCON)

Організаційна директива для застосування військ (сил)	Guidance for Employment of the Force (GEF)
Організація Об'єднаних Націй	United Nations (UN)
Організація Північноатлантичного договору	North Atlantic Treaty Organization (NATO)
Офіс Міністерства оборони	Office of the Secretary of Defense (OSD)
Перевірка стану підготовки та готовності	Training and readiness oversight (TRO)
Перелік об'єднаних спроможностей	Joint capability area (JCA)
Північне командування ЗС США	United States Northern Command (USNORTHCOM)
Північноамериканське командування аерокосмічної оборони	North American Aerospace Defense Command (NORAD)(JP1)
План операції театру військових дій	Theater campaign plan (TCP)
Планування на основі спроможностей	Capabilities-based planning (CBP)
Повітряно-сухопутне угруповання морської піхоти	Marine air-ground task force (MAGTF)
Повноваження командувача (командира), що не можуть бути делеговані	Combatant command (command authority) (COCOM)
Посібник для польових суддів	Manual for Courts-Martial (MCM)
Правила для польового суду	Rules for Courts-Martial (RCM)
Правила застосування військ (сил)	Rules for the use of force (RUF)
Правила застосування зброї	Rules of engagement (ROE)

Представництва (суб'єкти) органів влади та відомств, які залучені до об'єднаного планування	Joint planning and execution community (JPEC)
Представництво США в Північноатлантичному командуванні аерокосмічної оборони	United States Element, North American Aerospace Defense Command (USELEMNORAD)
Програма колективної підготовки ОБУ стратегічного рівня під керівництвом Голови Об'єднаного комітету начальників штабів	Chairman's Exercise Program (CEP)
Програма об'єднаного узагальнення досвіду	Joint Lessons Learned Program (JLLP)
Програма об'єднаної підготовки	Joint Exercise Program (JEP)
Програма фізичної підготовки	Total force fitness (TFF)
Професійна військова освіта	Professional military education (PME)
Процес надання допомоги органам державної влади або владі штатів (<i>цивільно-військове співробітництво під час надзвичайної ситуації</i>)	Defense support of civil authorities (DSCA)
Психологічна реабілітація	Morale, welfare, and recreation (MWR)
Рада відповідності державних закупівель	Joint Requirements Oversight Council (JROC)
Рада з територіальної безпеки	Homeland Security Council (HSC)
Рада національної безпеки	National Security Council (NSC)
Район відповідальності	Area of responsibility (AOR)
Регулярні збройні сили	Active Component (AC)

Резерв (війська (сили) резерву)	Reserve Component (RC)
Розвідувальне управління МО	Defense Intelligence Agency (DIA)
Сили спеціальних операцій	Special operations forces (SOF)
Синхронізація наративів командувача (командира)	Commander's communication synchronization (CCS)
Система об'єднаної підготовки	Joint Training System (JTS)
Система стратегічного планування	Joint Strategic Planning System (JSPS)
Система управління ядерними силами	Nuclear Command and Control System (NCCS)
Спектр (види) військових операцій	Range of military operations (ROMO)
Спеціальні операції	Special operations (SO)
Список завдань та спроможностей ОБУ виду (роду військ), що забезпечує успішне виконання місії (операції)	Agency mission-essential task list (AMETL)
Список міжвидових завдань та спроможностей ОБУ	Joint mission-essential task list (JMETL)(JP1)
Стратегічний план застосування ЗС США	Global campaign plan (GCP)
Стратегічний план об'єднаних спроможностей	Joint Strategic Capabilities Plan (JSCP)
Стратегія національної безпеки	National security strategy (NSS)
Стратегія національної оборони	National defense strategy (NDS)
Тактична авіація	Tactical air (TACAIR)
Тактичний контроль	Tactical control (TACON)
Територіальна безпека	Homeland security (HS)

Територіальна оборона (<i>оборона континентальної частини Північної Америки</i>)	Homeland defense (HD)
Тихоокеанське командування ЗС США	United States Pacific Command (USPACOM)
Універсальний список завдань та спроможностей ОБУ	Universal Joint Task List (UJTL)
Управління	Command and control (C2)
Уряд США	United States Government (USG)
Центр військово-цивільних операцій	Civil-military operations center (CMOC)
Цивільно-військове співробітництво	Civil affairs (CA)

Начальник Воєнно-наукового управління
Генерального штабу Збройних Сил України
полковник

Володимир КОВАЛЬ

